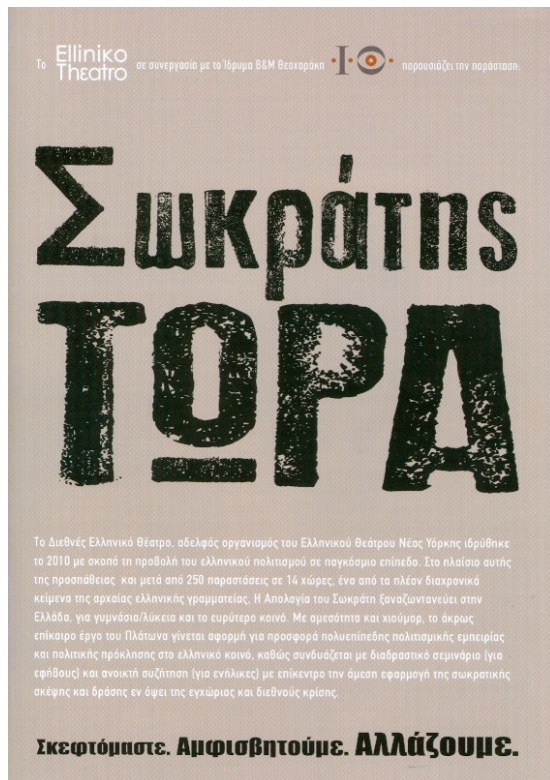

Σωκράτης Τώρα (Θέατρο)

Το Έργο και ο Συγγραφέας

Ο Σωκράτης έζησε στην Αθήνα μεταξύ του 470 και του 399 π.Χ. και σε χρόνια πολύ δύσκολα για την πόλη, την περίοδο του Πελοποννησιακού Πολέμου και των Τριάκοντα Τυράννων. Υπήρξε φιλόσοφος, δηλαδή εξέταζε ιδέες και απόψεις άλλων και ασκούσε κριτική. Δεν άφησε κανένα γραπτό κείμενο. Οι φιλοσοφικές του απόψεις διασώθηκαν κυρίως στα συγγράμματα του μαθητή του Πλάτωνα. Υπηρέτησε την Αθήνα ως στρατιώτης με γενναιότητα και πειθαρχία και παρέμεινε πιστός πολίτης της μέχρι το τέλος της ζωής του. Δεν έλαβε ποτέ δίδακτρα για την διδασκαλία του (ο ίδιος αρνούσανταν ότι δίδαξε στην κυριολεξία ποτέ κάποιον) αλλά δεχόταν ευχαρίστως όποιον ήθελε να τον ακούσει. Το 399 π.Χ. κατηγορήθηκε για ασέβεια προς τους θεούς και διαφθορά των νέων και δικάστηκε από την Ηλιαία,

το δικαστήριο των Αθηναίων. Κατηγοροί του ήταν ο Μέλητος (άσημος ποιητής), ο Άνυτος (πλούσιος, εκπρόσωπος των πολιτικών και των τεχνιτών) και ο Λύκων (άσημος ρήτορας) οι οποίοι θεωρούσαν τον Σωκράτη έναν ακόμη σοφιστή (δάσκαλο των νέων), ο οποίος αν και δεν εισέπραττε δίδακτρα με τις ιδέες του υπονόμεινε τα ήθη της δημοκρατίας. Επειδή όμως δεν μπορούσαν να τον κατηγορήσουν ως υπονομευτή της δημοκρατίας λόγω της αφοσιώσεως του ως πολίτη, διατύπωσαν την κατηγορία για τον Σωκράτη ότι «οὐς μὲν ἢ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζοι, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρει καὶ τοὺς νέους διαφθείροι» (Ξενοφών, *Απολογία Σωκράτους*, 10), δηλαδή βρήκαν την εύκολη κατηγορία που ήταν η ασέβεια προς τους θεούς και συνεπώς η διαφθορά των νέων. Όταν καταδικάστηκε με λίγες ψήφους κατά του και ρωτήθηκε για τη ποινή που θα επέβαλε στον εαυτό του εκείνος ευθαρσώς είπε ότι του άξιζε να σιτίζεται δωρεάν από την πόλη ως ανταμοιβή για την επιδίωξη της αρετής για την οποία συμβούλευε τους νέους. Τελικά καταδικάστηκε να πεθάνει πίνοντας δηλητήριο, το κώνειο.

Ο Πλάτων διέσωσε στους αιώνες την απολογία του Σωκράτη στο δικαστήριο. Μέσα από το κείμενο αναδύονται οι κεντρικές απόψεις του Σωκράτη, η πλάνη των Αθηναίων γι' αυτά που εκείνος πίστευε και έλεγε αλλά και προσωπικές αντιδικίες. Επίσης φανερώνονται οι αθηναϊκές φατρίες που ήθελαν μια δημοκρατία χωρίς αμφισβητήσεις και αμφισβητίες αλλά και δασκάλους που θα δίδασκαν αυτά που μια μερίδα πολιτών πίστευε ότι πρέπει να διδάσκονται και όχι αυτά που νόμιζαν και ήθελαν οι ίδιοι οι δάσκαλοι να διδάξουν. Η απολογία του Σωκράτη είναι πάντα επίκαιρη γιατί ο φιλόσοφος (και ίσως και ο Πλάτων μαζί του) διδάσκει ήθος αλλά και προσωπική, πολιτική ηθική.

Ο Πλάτων (429-327 π.Χ.) έζησε στην Αθήνα και έγινε πιστός μαθητής του Σωκράτη. Βίωσε την πόλη σε ταραχώδεις εποχές και η πίστη του για την αξία της

παιδείας τον οδήγησε στην δημιουργία της Ακαδημίας, τίποτα περισσότερο από ομοτράπεζους συζητητές. Η περιοχή της Ακαδημίας και σημερινή Ακαδημία Πλάτωνος είχε πάρει στην αρχαιότητα το όνομά της από τον ήρωα Ακάδημο αλλά για την εγκατάσταση του «θιάσου» του (σχολής) ο Πλάτων επέλεξε την λατρεία των Μουσών ως προστάτιδες της παιδείας. Η φιλοσοφική του μέθοδος βασιζόταν στην διαλεκτική και οι συζητήσεις γίνονταν με αφορμή συσσίτια/συμπόσια. Για τον Πλάτωνα όπως και για τον Σωκράτη η φιλοσοφία του ήταν τρόπος ζωής. Παρόλα αυτά, τα συχνά ταξίδια του στην Σικελία και η ελπίδα ότι θα εφάρμοζε τις φιλοσοφικές του ιδέες εκεί απέβησαν άκαρπα. Το σημαντικότερό του πολιτειακό έργο ήταν η Πολιτεία του για μια ουσιαστικά ουτοπική κοινωνία.

Ηθοποιοί

Σωκράτης – Γιάννης Σιμωνίδης

Ο Γιάννης Σιμωνίδης, με χαρακτηριστικά και ηλικία κοντά στον Σωκράτη, κατάφερε να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού για ογδόντα ολόκληρα λεπτά. Ο μονόλογός του, πιστός στο μεταφρασμένο αρχαίο κείμενο, αλλά διανθισμένος με όλες τις χροιές της φωνής που απαιτούσε η απολογία αποτελεί σταθμό τουλάχιστον για την σημερινή νεοελληνική θεατρική πραγματικότητα. Εκείνος ήταν ο Σωκράτης και το κοινό του η Ηλιαία.

Μετάφραση

Η μετάφραση της Ηλέκτρας Ανδρεάδη από την έκδοση του Κάκτου έγινε ρέων λόγος στο στόμα του Γ. Σιμωνίδη.

Σκηνοθεσία

Ο Γιάννης Σιμωνίδης και ο Λουκάς Σκιπητάρης παρουσίασαν έναν ευδιάθετο Σωκράτη έτοιμο να χαριεντιστεί με τους Αθηναίους, να υπερασπιστεί για τα δίκαια τον εαυτόν του αλλά και να περιπαίξει τις σκοπιμότητες των κατηγορών του. Οι τρεις θέσεις του Σωκράτη στην σκηνή ανάλογα με την περίπτωση (αριστερά, στο βάθος, δεξιά) αλλά και η κινησιολογία του ηθοποιού έδωσαν όγκο χώρου στον μονόλογο.

Σκηνικά-Κοστούμια

Η ιδέα της μάσκας που φορούσε ο ηθοποιός κατά την είσοδό του αλλά και στον κολοφώνα του μονολόγου προσέδωσαν μία αίσθηση μυσταγωγίας ενώ τόνισαν την ιδέα ότι ένας Σωκράτης υπερασπιζόμενος τις ιδέες του μπορεί να είναι/γίνει ο οποιοσδήποτε από εμάς. Η Θεώνη Βαχλιώτη-Aldredge έντυσε τον Σωκράτη με ένα απλό λευκό ρούχο-μανδύα. Καθ' όλη την διάρκεια της παραστάσεως ο μανδύας μαζί με την μάσκα έμειναν στηριγμένα στο βάθος της σκηνής μέχρι να ξαναφορεθούν για την αποθέωση του Σωκράτη στο τέλος. Η καρέκλα στα δεξιά της σκηνής ήταν για τους άορατους κατηγορούς ενώ το τραπέζι με την καρέκλα στα αριστερά ήταν για το νερό του Σωκράτη που όλο και λιγότευε σαν την ζωή του μέχρι την τελευταία σταγόνα αλλά και το κάθισμα του.

Φωτισμοί

Ευρηματική η ιδέα του προβολέα κατά την αποθέωση μια και ο χώρος δεν είναι εξοπλισμένος για κανονική θεατρική παράσταση.

Μουσική

Στο ξεκίνημα της παραστάσεως ο ηθοποιός εισέρχεται στην σκηνή σιγοτραγουδώντας στα αρχαία ελληνικά το τραγούδι του χορού «Έρωσ άνίκατε μάχαν...» (Σοφοκλής,

Αντιγόνη, στ. 781-804) για να δείξει τον ανέμελο, εύθυμο αλλά και ερωτύλο Σωκράτη. Τα μικρά μουσικά αποσπάσματα ήταν σωστά επιλεγμένα και χρησιμοποιημένα.

Πρόγραμμα (έντυπο)

Το δωρεάν διανεμόμενο τετρασέλιδο έντυπο πρόγραμμα βασικά παρουσιάζει τον θεατρικό οργανισμό «Ελληνικό Θέατρο», τον Γιάννη Σιμωνίδη και τους άλλους συντελεστές της παραστάσεως. Από το 2004, η παράσταση *Απολογία Σωκράτους/Σωκράτης* Τώρα έχει παρουσιαστεί σε πολλές χώρες και πανεπιστήμια του κόσμου ενώ πολλές φορές χρησιμοποιήθηκε ως εφελτήριο για διαδραστικά σεμινάρια σχετικά με την σωκρατική ηθική. Βρήκαμε το πρόγραμμα φτωχό από απόψεως υλικού. Οι δύο από τις τέσσερις σελίδες του καλύπτονται με τα βιογραφικά των συντελεστών.

Γενική Εντύπωση Παραστάσεως: 10/10

Στοιχεία Παρακολούθησεως του Έργου:

Τόπος: Αθήνα, Αμφιθέατρο Ιδρύματος Β. & Μ. Θεοχαράκη
Χρόνος: 4 Νοεμβρίου 2012
Θέση: ελεύθερη επιλογή (Σειρά 4, θέση 3)

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ

Πλάτων. *Απολογία Σωκράτους* – Κάκτος & πολλοί άλλοι εκδότες

Ξενοφών. *Απολογία Σωκράτους* – Κάκτος & Γεωργιάδης

Διογένης Λαέρτιος. *Βίοι Φιλοσόφων*. «Σωκράτης». Π.18-47 – Κάκτος & Γεωργιάδης

Δ. Ι. Λοΐζος